

Το κακό ως απαίτηση του ανθρώπου για αυτονομημένη ελευθερία και δικαιοσύνη

[Ορθοδοξία](#) / [Θεολογία](#)

Στην Παραβολή του Ασώτου Υιού φαίνεται ξεκάθαρα η διατάραξη των σχέσεων του Ασώτου με τον πλήρη αγαθότητας και αγάπης Πατέρα.

Το κακό εδώ παίρνει μορφή εσωτερικής σύγκρουσης του Ασώτου με τον ίδιο τον εαυτό του, την οποία όμως αντιμετωπίζει με λανθασμένο και τελείως ανεπιτυχή τρόπο. Η αδυναμία του να ζήσει τη ζωηφόρο σχέση του με τον Πατέρα και η επιλογή του τρόπου της απαλλαγής από τον νομιζόμενο εγκλωβισμό του στην «αναγκαστική» αποδοχή της αγάπης, προδίδει την έκταση του κακού και την καταδυναστευση όλων των δυνάμεων της ψυχής του από «το όραμα της ελευθερίας». Η ελευθερία όμως βρισκόταν στον «οίκο του Πατρός» και όχι στην ξένη και αφιλόξενη χώρα, στην οποία εκείνος πορεύθηκε. «Όλοι μας ταλαιπωρούμαστε στη γη», γράφει ο όσιος Σιλουανός, ο Αθωνίτης, «και ζητούμε ελευθερία, αλλά λίγοι γνωρίζουν σε τι έγκειται η ελευθερία και που βρίσκεται. Κι εγώ, επίσης, θέλω ελευθερία και την αναζητώ ημέρα και νύκτα. Έμαθα ότι βρίσκεται κοντά στον Θεό και δίνεται από τον Θεό σε όσους έχουν ταπεινή καρδιά, σε όσους μετανόησαν και έκοψαν το θέλημά τους ενώπιον του Θεού. Σε όποιον

μετανοεί, ο Κύριος δίνει την ειρήνη Του και την ελευθερία να Τον αναπά. Και δεν υπάρχει πλησίον. και του

Και αλλού πάλι γράφει: «Κύριε, οι άνθρωποι έχουν λησμονήσει Εσένα, τον Δημιουργό τους, και ζητούν την ελευθερία τους, χωρίς να εννοούν ότι Εσύ είσαι ελεήμων, αγαπάς όσους μετανοούν, και τους δίνεις τη Χάρη του Αγίου Πνεύματος».

Ο πατήρ Σωφρόνιος, σχολιάζοντας τα σχετικά κείμενα του αγίου Σιλουανού, γράφει: «Η ουσία της απόλυτης ελευθερίας έγκειται στο εξής: Να ορίζει η ίδια σε όλα τον τρόπο της υπάρξεώς της, έξω από κάθε εξάρτηση ή αναγκαιότητα, έξω από κάθε περιορισμό. Αυτή είναι η ελευθερία του Θεού· ο άνθρωπος δεν έχει τέτοια ελευθερία, γιατί δεν έχει την εξουσία της δημιουργίας «εκ του μηδενός». Ο έσχατος πειρασμός για την κτιστή ελευθερία του ανθρώπου... έγκειται στο να δημιουργήσει η ίδια τη μορφή της υπάρξεως της, να την καθορίσει η ίδια σε όλες της τις λεπτομέρειες. η ίδια να γίνει «θεός» και να μη δεχθεί μόνο ό,τι της δίνεται, γιατί έτσι της δημιουργεί το αίσθημα της εξαρτήσεως».

Ο Άσωτος υιός της Παραβολής, επέλεξε απερίσκεπτα την «κατ' επίφασιν» ελευθερία του, άφησε ουσιαστικά την καρδιά του έρμαιο της ψυχρότητας και της μοναξιάς που την κατέκλυσε, ως φυσική συνέπεια της στέρησης της αγαπητικής σχέσης του με τον Πατέρα.

Είχε απαιτήσει πριν «δικαιοσύνη» εκ μέρους του Θεού, αλλά με τελείως απαράδεκτο τρόπο. «Δος μοι το επιβάλλον μέρος της ουσίας», είπε με θρασύτητα προς τον Πατέρα. Της περιουσίας, στην απόκτηση της οποίας -απ' όσα μας αφήνει

να εννοήσουμε η διήγηση- δεν είχε ποτέ προσφέρει τίποτα. Ούτε τον ελάχιστο κόπο είχε ποτέ ο ίδιος καταβάλει, για να συμβάλει προσωπικά στη συντήρηση αυτού του μεριδίου της περιουσίας που τώρα απαιτούσε. Η υϊκή συμμετοχή και η συνεισφορά του περιοριζόταν ίσως μόνο στην «αφαίμαξη» των καρπών της αγάπης του Πατέρα. Δεχόταν την αγάπη του Πατέρα, αλλά αυτή την τροφή δεν την αφομοίωνε, ώστε να αναπτυχθεί ο ίδιος ως πρόσωπο. Του αρκούσε μόνο να συντηρείται. Και αυτό το θεωρούσε «δικαιοσύνη».

Παρόλα αυτά, ο Πατέρας δεν ένιωσε προσβεβλημένος από τη συμπεριφορά του παιδιού Του, αλλά «απέδωσε δικαιοσύνην». Έδωσε στον γιό του αυτό που εκείνος θεωρούσε ότι του άνηκε ως μερίδιο από την πατρική περιουσία.

Και εδώ, όπως και στην περίπτωση του Πρεσβύτερου υιού, υπήρχε ασφαλώς κάποια σχέση μεταξύ Πατέρα και υιού· αλλά αυτή, καθώς φαίνεται, ήταν ωφελιμιστικού χαρακτήρα και περιεχομένου. Ο Νεότερος υιός γνώριζε τον Πατέρα μόνο ως πηγή πορισμού και ως ευκαιρία, για να καταπαύσει τις κραυγές της ένδοθεν πενίας του· για να γεμίζει, δηλαδή το κενό της ψυχής του, η οποία υπέφερε από την έλλειψη αγάπης και από την απουσία ζωής.

Αλλά «ο φυγὰς της αγάπης» δεν άντεξε για πολύ τη σκοτεινή απομόνωση της μακρινής ξενιτιάς και γύρισε μετανιωμένος στην αληθινά ελεύθερη γη, στην αγκαλιά του Πατέρα. Γιατί το κενό της ψυχής του ανθρώπου δεν γεμίζει με «τα ξυλοκέρατα» της ύλης· αλλά μονάχα με τον Άρτο από την «Ψυχοτρόφο Τράπεζα» του Σταυρωμένου και Αναστημένου Κυριακού Σώματος, της Πηγής της αναλλοίωτης και Ζωηφόρου Θείας Αγάπης.

Στην ίδια κατηγορία ανθρώπων, οι οποίοι βιώνουν το κακό με τη μορφή «της υϊκής ασωτείας» βρίσκεται και ο Πρεσβύτερος υιός της Παραβολής, ο αδελφός του Ασώτου. Αυτός, ενώ ζούσε κοντά στον Πατέρα, «στον οίκο του Πατρός», είχε αποκοπεί, ουσιαστικά, από τη σχέση της εμπιστοσύνης σ' Εκείνον και στην αγάπη Του. Έχοντας λοιπόν τη σκληρότητα τη νομική, δεν χάρηκε την επιστροφή του αδελφού του, δεν μοιράσθηκε τη χαρά του Πατέρα. Έτσι δεν έλαβε μέρος στο τραπέζι της χαράς, δεν είχε μερίδα από τον «μόσχον τον σιτευτόν».

«Είσαι άδικος», λέει στον Πατέρα. «*Ουδέποτε έλαβα έριφον.* ». Θα ήταν όμως πιο ακριβές να πει: «Ποτέ δεν κατάλαβα τι θα πει αγάπη. Τίποτε δεν έχω λάβει. Δεν έχω χαρά».

Ο Πρεσβύτερος υιός απαιτεί και περιμένει «ερίφιο», τη στιγμή που ζει μέσα στον ωκεανό της αφειδώλευτης αγάπης του Πατέρα. Ο Πατέρας τα δίνει όλα, ως δίκαιη κληρονομιά στον Πρεσβύτερο υιό του, και εκείνος δεν ικανοποιείται από την

πληρότητα της προσφοράς· απαιτεί «άλλη δικαιοσύνη». Ζητά το μερικό, εκείνο που του αντιστοιχεί, με βάση όχι πλέον την υιότητα, αλλά την ιδιότητα του καλού εργάτη. Απαιτεί «το ερίφιο» των κόπων του, το μεροκάματο, το ψωμί της ημέρας.

Έτσι, ζώντας στον «οίκο του Πατρός», παραμένει εγκλωβισμένος σε αφόρητη πενία και μοναξιά. Το κέλυφος του «εγώ του» είναι υπέρμετρα σκληρό, ώστε δεν αφήνει κανένα περιθώριο για να τον διαπεράσει η θαλπωρή της πατρικής αγάπης και της στοργής.

Πολλές φορές συμβαίνει, λέει κάποιος σύγχρονος Πατέρας, ώστε οι «εκτός Εκκλησίας» άνθρωποι, όταν ακούσουν για την αγάπη του Θεού, καταλαβαίνουν ενώ συχνά, άνθρωποι «πιστοί» δεν καταλαβαίνουν. Κι αυτό, γιατί «το εγώ» δεν έχει συντριβεί, δεν έχει βρει τη διέξοδό του προς την αγάπη. Μπορεί να είναι γεμάτοι από αρετές, αλλά και τις αρετές αυτές τις χρησιμοποιούν για να θωρακίσουν «το εγώ» τους. Δεν τις χρησιμοποιούν ως εξόδους από τη φυλακή τους και δεν τις χειρίζονται ως διόδους προς το μυστήριο της αγάπης του Θεού. Ο Θεός όμως διά του ενανθρωπήσαντος Θεού-Λόγου, του Ιησού Χριστού, έδωσε τα πάντα στο πλάσμα Του. Κάλεσε τον άνθρωπο από τη φθορά και την αφάνεια σε κοινωνία προσώπων, σε μετοχή ζωής και αθανασίας.

Ο άνθρωπος ζήτησε το μερικό, «το ερίφιο», και ο Θεός του έδωσε το παν, τη Ζωή Του, το Σώμα και το Αίμα Του. Ο άνθρωπος επέλεξε την απομόνωση, την απόσταση από τον Θεό και τον αδελφό του, και ο Θεός τον κάλεσε να λάβει μέρος «στο Μεγάλο Τραπέζι Του». Του χάρισε την αιώνια ευλογία της Εκκλησίας Του. Του έδωσε πίσω, αγιασμένους και θεωμένους, τους πριν «ασώτους», τους απόμακρους και πλανεμένους αδελφούς του. Συχνά όμως ο άνθρωπος θεωρεί άδικο τον Θεό. Κι αυτό, γιατί του λείπει ο πλατυσμός της αγάπης· του φαίνεται καλύτερος ο μερισμός και ο κατακερματισμός της ύπαρξής του.

Ζητά επίμονα το περιορισμένο, το μερικό, τους λίγους φίλους του και το δικό του «ερίφιο».

Έχοντας ασφαλώς υπόψη του, αυτή την αδυναμία του μεταπτωτικού ανθρώπου, ο Απόστολος, απευθύνεται προς τα πνευματικά του παιδιά, τους Κορινθίους, λέγοντας: *«Η καρδιά μου έγινε πλατειά για να σας χωρέσει όλους, με την αγάπη της. Δεν στενοχωρείσθε μέσα στην ευρυχωρία της αγάπης που έχει για σας όλους η καρδιά μου. Στενοχωρείσθε όμως στα σπλάγχνα σας που είναι στενά, γιατί σας λείπει η αγάπη. Σας παρακαλώ λοιπόν, δείξτε και σεις την ίδια αγαθή διάθεση, για να ανταμείψετε την αγάπη μου. Σας μιλάω σαν πατέρα προς τα παιδιά του. Πλατύνετε και σεις την καρδιά σας με την αγάπη.»*

πηγή: «Η πτώχευση της ενδοχώρας», εκδ, Ετοιμασία, Ι. Μ. Τιμίου Προδρόμου - Καρέα, σ. 155-161

<http://bit.ly/11dPtVG>